

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

ЗАПОВЕД

№ РД99-12/08.04.2024

На основание чл. 14, ал. 1, т. 2 и чл. 65, ал. 1, т. 3 от Закона за културното наследство (ЗКН), чл. 65, чл. 66, ал. 1, чл. 69, ал. 1, т. 1 и чл. 71 от Административнопроцесуалния кодекс, Заповед № РД09-940/06.11.2023 г. на министъра на културата, предложение на директора на НИНКН с вх. № 33-00-978/30.11.2022 г., ведно с Фиш № 2 по чл. 28 от Наредба № 3 от 10 юли 2019 г., Решение по т. 10 на Специализирания експертен съвет за опазване на недвижимите културни ценности (СЕСОНКЦ), назначен със Заповед № РД09-866/24.10.2023 г. на министъра на културата, от Протокол № 105 на заседание на СЕСОНКЦ, състояло се на 28-29.12.2023 г. и 04.01.2024 г., одобрен от министъра на културата с рег. № ПР-11/12.02.2024 г., писмо с вх. № 33-00-904/11.03.2024 г. на НИНКН, Уведомление по чл. 26, ал. 1 от АПК, с изх. № Увд-5/28.08.2023 г. и уведомително писмо с изх. № 08-00-786/15.12.2023 г.

НАРЕЖДАМ:

1. Предоставям статут и определям режими за опазване (териториален обхват – граници, охранителна зона и предписания за опазване) на обект „Приемна сграда на аерогара Русе“, сграда с идентификатор 84049.87.164.4, намираша се в поземлен имот с идентификатор 840498.87.164, обл. Русе, общ. Иваново, с. Шръклево, с класификация на единична архитектурно-строителна и художествена недвижима културна ценност от Най-ново време, с категория „национално значение“.

1.1. Определям режими за опазване на недвижимата културна ценност, както следва:

1.1.1. Териториален обхват и граници на единичната недвижимата културна ценност (ЕНКЦ):

1.1.1.1. Териториален обхват на ЕНКЦ:

Територията, затворена в контур, дефиниран от координатни точки Т1-Т4.

1.1.1.2. Граници на ЕНКЦ:

По контура, дефиниран от координатни точки Т1-Т4.

Координатен регистър на проектните гранични точки на ЕНКЦ
Координатна система БГС 2005г.-Кадастрална

No	X (m)	Y (m)
T1	4840085.42	544139.86
T2	4840144.14	544225.70

T3	4840090.49	544262.40
T4	4840031.77	544176.57

1.1.2. Териториален обхват и граници на охранителна зона на единичната недвижима културна ценност:

1.1.2.1. Охранителна зона „А“:

1.1.2.1.1. Териториален обхват:

Включва поземлени имоти (ПИ) с идентификатори: 84049.159.4 (вид територия – Земеделска, НТП - За селскостопански, горски, ведомствен път); 84049.159.44 (вид територия – Земеделска, НТП - За селскостопански, горски, ведомствен път), 84049.159.71 (вид територия – Територия на транспорта, НТП - За друг поземлен имот за движение и транспорт) и части от поземлени имот (ПИ) 84049.159.127 (вид територия – Територия на транспорта, НТП - За друг поземлен имот за движение и транспорт), 84049.159.34 (вид територия - Земеделска, НТП - За селскостопански, горски, ведомствен път), 84049.159.36 (вид територия - Земеделска, НТП - За селскостопански, горски, ведомствен път), 84049.159.69 (вид територия - Територия на транспорта, НТП - За друг поземлен имот за движение и транспорт), 84049.87.164 (вид територия - Територия на транспорта, НТП - За друг поземлен имот за движение и транспорт).

1.1.2.1.2. Граници:

По затворения контур, дефиниран от координатни точки А1 – А20.

- От север – от т. А1 през ПИ 84049.87.127 до т. А2;
- От изток – от т. А2 по източната граница на ПИ 84049.87.127 до т. А3, от тук по източната граница на ПИ 84049.159.4 до т. А4, от т. А4 по част от източната граница на ПИ 84049.87.164 до т. А5, от тук по северната граница на ПИ 84049.159.44 до т. А6 и по източната граница на същия имот до т. А7; от т. А7 до т. А9 контурът следва част от южната граница на ПИ 84049.159.3 и част от източната граница на ПИ 84049.87.164; от т. А9 по северната граница на ПИ 84049.87.164 до т. А10 и от там по права линия до т. А11;
- От юг – от т. А11 до т. А14 на територията на ПИ 84049.87.164 - контурът е дефиниран чрез координати;
- От запад – от т. А14 по права линия до т. А15 на територията на ПИ 84049.165.34, от там до т. А16 на територията на ПИ 84049.165.44, по западната имотна граница на ПИ 84049.165.44 до т. А17, от там по западната имотна граница на ПИ 84049.165.34 до т. А18; от тук по права линия през ПИ 84049.165.34 до т. А19, от тук по права линия през ПИ 84049.159.127 до т. А20.

Координатен регистър на проектните гранични точки на охранителната зона режим „А“

Координатна система БГС 2005г.- Кадастрална

No	X (m)	Y (m)
A1	4840625.11	543820.02
A2	4840632.50	543846.47
A3	4840578.67	543854.84

A4	4840180.27	544145.87
A5	4840172.41	544158.63
A6	4840203.96	544205.66
A7	4840195.12	544211.24
A8	4840199.48	544220.21
A9	4840155.62	544249.97
A10	4840161.67	544264.34
A11	4840114.80	544292.87
A12	4840103.75	544272.47
A13	4840076.50	544286.97
A14	4840003.21	544180.86
A15	4839997.85	544167.58
A16	4839996.86	544163.00
A17	4840136.52	544105.31
A18	4840517.32	543833.09
A19	4840519.93	543829.41
A20	4840548.55	543816.56

1.1.2.2. Охранителна зона „Б“:

1.1.2.2.1. Териториален обхват:

Включва части от поземлени имоти (ПИ) с идентификатори: 84049.159.39, 84049.159.38, 84049.159.37, 84049.159.36, 84049.159.35, 84049.159.34, 84049.159.33, 84049.159.32, 84049.159.29, 84049.159.3, 84049.159.2.

Имотите са с вид територия - Земеделска, категория 3, НТП – Нива.

1.1.2.2.2. Граници:

По затворения контур, дефиниран от координатни точки Б1, Б2, Б3, Б4, Б5, Б6, Б7, Б8, А10, А9, А8, А7, А6, А5, А4, А3, А2.

Координатен регистър на проектните гранични точки на охранителната зона режим „Б“

Координатна система БГС 2005г.- Кадастрална

No	X (m)	Y (m)
Б1	4840631.94	543851.63
Б2	4840584.18	543860.21
Б3	4840581.42	543865.55
Б4	4840221.30	544128.61
Б5	4840201.81	544163.39
Б6	4840215.67	544199.63
Б7	4840224.15	544221.80
Б8	4840206.78	544233.62

2. Предписания за опазване:

2.1. Предписания за опазване на територията на ЕНКЦ:

По отношение на обекта:

1. Изисква се консервация, реставрация, адаптация, експониране и социализация на обекта, включително:
  - КРР на художествените елементи. При необходимост от демонтаж, след извършване на КРР всички елементи да се връщат обратно на техните оригинални места и да се закрепват по начини, идентични с оригиналните.
  - КРР на автентичните интериорни елементи – неподвижно и подвижно обзавеждане, както и на автентични елементи от оформянето на помещенията – дограми, финиши, ламперии, настилки, метални тавани и пр.
  - Възстановяване на първоначалния вид на всички обществено достъпни зони по съхранената архивна документация.
  - КРР на елементи от техническото оборудване, както и съхраняване на тяхното местоположение – решетките за отопление в пода, осветителни тела, вентилационни решетки в дограмата, тръвелатори за багаж и пр.

Да се използват техники и технологии, материали, детайли, обработка, цветове и пр., идентични на оригиналните.

Допуска се подмяна на разрушени части от оригиналната дограма, новите елементи да се изработват по образец на оригиналните при спазване на всички оригинални характеристики – местоположение, материал, цвят, форма, размери, членение и пр.
2. Изисква се запазване на оригиналната функцията на приемната сграда на аерогара Русе. Допуска се адаптация на обекта за оригиналната функция или за нови, обществено достъпни функции, свързани с оригиналната функция, с култура, изкуство и музейно дело.
3. Допуска се преместване или премахване на декоративните елементи след съгласуване с Министерство на културата.
4. Не се допуска пристрояване и надстрояване на сградата - ЕНКЦ.
5. Ново строителство на нови сгради, разполагането на преместваеми обекти и инфраструктурни елементи, свързани с експлоатацията на летището в териториалния обхват на ЕНКЦ се допускат, по изключение, след изготвяне на ПУП и РУП съгласуван с Министерство на културата, при хармония и синхрон със съществуващата инфраструктура.
6. Не се допуска разполагането на рекламни елементи върху фасадите, покривите и интериорните финиши.
7. Допуска се поставянето на указателни и информационни табели за недвижимата културна ценност.
8. Допуска се съхраняване на информационните табели, както и подмяната им с нови, с нова графична идентичност, съобразена с първоначалния облик на обекта. За оформлението и разполагането на информационни табели и насочващи знаци в интериора следва да бъде изготвен и съгласуван проект.

9. Изисква се възстановяване на оригиналния надпис на аерогарата, изработен от триизмерни букви, разположен върху покрива на обекта.
10. Допуска се цялостна преработка на електрическата, водопроводна и канализационна инсталация на обекта, както и изграждане на други инсталации, необходими за съвременното функциониране на аерогарата. Изисква се новата инсталация да бъде изградена по начин, по който елементите не се изявяват във външния и вътрешен облик и обществено достъпни помещения, с изключение на служебните такива. При съвременни намеси да не се засяга автентичния интериорен и екстериорен облик.
11. Допуска се изграждане на елементи за достъпна среда – рампа и асансьор, при изискване за минимална намеса в автентичния външен и вътрешен облик на НКЦ.
12. Допуска се поставяне на художествено осветление и видео наблюдение. Видовете, размерите, местоположението и начините на закрепване на осветителните тела, следва да бъдат съобразени с архитектурния облик на обекта, да не компрометират неговата визия и експониране.

По отношение на средата:

1. Изисква се благоустрояване на средата при съхраняване на автентичната устройствена композиция с всички нейни елементи – алеи и плочници, тротоари, рампи, стълбища, пейки, огради, осветителни тела тревни площи, дървесна, храстова растителност и др. в техните оригинални контури.
2. Допуска се подмяна на разрушени елементи от парковото обзавеждане – осветителни тела, пейки и пр., като новите се изработват по образец на оригиналните. Допуска се разполагане на нови градински и паркови елементи. Допуска се подмяна на настилки на алеи, плочници, паркинги при използване на идентични с оригиналните материали и елементи, начини и места на полагане и пр.
3. Изисква се запазване на дърветата от сребрист смърч и испанска ела (*Abies pinsapo*) в озелененото пространство в което се разполага приемната сграда. Подмяната на дървета в лошо фитосанитарно състояние се допуска въз основа на експертно становище и оценка, заверени от съответните общински органи.
4. Не се допуска поставяне на нови монументално-декоративни скулптури и елементи, паметни знаци и др. на територията на ЕНКЦ.

Всячки искания за намеси в територията на НКЦ, следва да се извършват след съгласуване по реда на действащото законодателство свързано с опазване на недвижимото културно наследство.

Всячки консервационно-реставрационни дейности, както и строителният надзор върху изпълнението на инвестиционни проекти за обекта следва да се осъществяват от лица, вписани в Регистъра по чл. 165 от Закона за културното наследство.

Всячки инвестиционни проекти за изграждане, поставяне, преместване или премахване на паметници, монументално-декоративни структури и елементи в територията на обекта се съгласуват от Министъра на културата след решение на Специализирания експертен съвет по изобразителни изкуства.

2.2. Предписания за опазване на охранителната зона на ЕНКЦ:

2.2.1. Охранителна зона „А“:

1. Изисква се благоустрояване на средата при съхраняване на автентичната устройствена композиция с всички нейни елементи – пътното отклонение, разположението на скулптурата „Полет“ и площта в която е ситуирана, автомобилната алея, озеленяване с дървесна растителност, тревни площи, пешеходни алеи, площадки, тротоари и др. в техните оригинални контури, включително:

- На местата на изсъхналата дървесна растителност от обикновен смърч от двете страни на пътя към приемната сграда да се засадят фиданки от видовете сребрист смърч или липа с цел запазване на съществуващия силует на зелена преграда и парадност на подхода към летището.

- В зеления остров пред приемната сграда да се запази озеленяването от пълзяща смрика/хвойна (*Juniperus horizontalis*) и тревни площи. Допуска се създаването на цветен партер по индивидуален проект. Да се запазят и/или възстановят съществуващите крайни ивици от обикновен смърч (*Picea abies*) и черен бор (*Pinus nigra*). Не се допуска засаждането на висока дървесна растителност в центъра на зеления партер, който да скрива погледа към приемната сграда.

- Да се запази съществуващата растителност около паркинга от широколистна, включително едно растение от червена („*purpurea*“) форма и иглолистна растителност. Изисква се премахването и подмяната на изсъхналите растения.

Премахването на дървета в лошо фитосанитарно състояние се допуска въз основа на експертно становище и оценка, заверени от съответните общински органи.

Допуска се подмяна на настилки на алеи, плочници, паркинги при използване на идентични с оригиналните материали и елементи, начини и места на полагане и пр. Допуска се подмяна на разрушени елементи от парковото обзавеждане – осветителни тела, пейки и пр., като новите се изработват по образец на оригиналните. Допуска се разполагане на нови градински и паркови елементи, съобразени със съществуващите.

2. Изисква се КРР на монументалната пластика – „Полет“ и нейната непосредствена среда. Допуска се засаждане на ниска храстова, тревна и цветна растителност, характерна за региона и съобразена със съществуващата, подчертаващи пластиката.

Не се допуска:

1. Разполагането на преместваеми обекти и инфраструктурни елементи, свързани с експлоатацията на летището в обхвата на охранителната зона на ЕНКЦ се допускат, по изключение, след изготвяне на ПУП и РУП съгласуван с Министерство на културата, при хармония и синхрон със съществуващата инфраструктура.

2. Поставянето на пътни знаци в озеленената площ около художествената скулптура „Полет“.

3. Поставянето на рекламни табели в средата, освен за функциите на обекта и то само на мястото на мястото на съществуващите 4 бетонови пана западно от приемната сграда;
4. Премахване на дървесна растителност в добро фитосанитарно състояние;
5. Поставяне на нови монументално-декоративни елементи, паметни знаци и др. в пространството на входната алея и зеления остров пред приемната сграда.
6. Разполагането на площадки с контейнери за отпадъци.

2.2.2. Охранителна зона „Б“:

1. Не се изисква съгласуване на проектна документация, освен при промяна на предназначение на имоти, инициативи за ограждане, сеч и засаждане на дървесна растителност.

Всички искания за намеси в охранителната зона на НКЦ, следва да се извършват след съгласуване по реда на действащото законодателство свързано с опазване на недвижимото културно наследство.

Всички консервационно-реставрационни дейности, както и строителният надзор върху изпълнението на инвестиционни проекти за обекта следва да се осъществяват от лица, вписани в Регистъра по чл. 165 от Закона за културното наследство.

Всички инвестиционни проекти за изграждане, поставяне, преместване или премахване на паметници, монументално-декоративни структури и елементи в територията на обекта се съгласуват от Министъра на културата след решение на Специализирания експертен съвет по изобразителни изкуства.

2.3. Общи предписания:

След приключване на процедурата по предоставяне на статут на обекта, определените граници и предписания за опазване на територията на недвижимата културна ценност и на охранителните ѝ зони, следва да бъдат отразени в общите и подробните устройствени планове на населеното място, съгласно изискванията на чл. 79, ал. 6 от ЗКН.

Обектът да бъде отразен в кадастралната карта, съгласно Наредба № РД-02-20-5/15.12.2016 г. за съдържанието, създаването и поддържането на кадастралната карта и кадастралните регистри (обн. ДВ., бр.4/13.01.2017 г.). Община Русе следва да уведоми заинтересованите лица.

3. **Основни съображения за издаване на акта:**

С писмо с вх. № 33-00-978/30.11.2022 г. директорът на НИКН внася в Министерство на културата, предложение по чл. 64, ал. 1 от ЗКН, с приложен Фиш № 2 по чл. 28 от Наредба № 3 от 10 юли 2019 г., съдържащ заключителна оценка за предоставяне на статут на единична недвижима културна ценност. С писмо с вх. № 33-00-904/11.03.2024 г. са внесени в Министерство на културата окончателни текстови и графични материали по чл. 29, ал. 3 от Наредба № 3 от 10.07.2019 г. В тях са посочени следните мотиви за предложението:

Приемната сграда на аерогара Русе е една от малкото изцяло съхранени представители на функционалния тип от периода на зрелия модернизъм в България от втората половина на XX в., поради което обектът притежава висока научна и културна стойност.

Обектът е с високо обществено значение, като представител на архитектурата и изкуството от 70-те години, съхранил културния облик на периода. Със своите изчистени пропорции и прецизно изпълнени детайли с най-скъпите за времето материали и технологии, сградата се нарежда сред най-добрите примери на българската архитектура от 1960-те и 1970-те години.

Ценност представлява устройствената среда на обекта в която е създаден, включително автентичното дълготрайно залесяване. Ситуационното решение на обекта, подхода към него и декоративните елементи, оформящи непосредствената среда създават взаимно обвързан комплекс.

Обектът е с висока степен на съхраненост. Екстериора, интериора, както и декоративните елементи са с висока художествена и естетическа стойност. Те са свидетелство за авангардните творчески виждания и високото майсторство на авторите – проектантския колектив и в частност арх. Йордан Бояджиев и скулптора Галин Малакчиев.

Висока оценка заслужава осъщественият хармоничен синтез между устройствената, архитектурната и художествената композиция на обекта, включително иновативните разработки на интериорното оформление и обзавеждане, на конструктивни и архитектурни детайли.

Декоративните пластики на Галин Малакчиев в сградата на аерогара Русе са художествени произведения с висока стойност и неразделна част от летищния архитектурен комплекс. Произведенията са идейно осмислени, вписващи се в архитектурния замисъл на летището, със своите овални форми и композиционни похвати. Творчеството на Галин Малакчиев е сред най-добрите ни образци за публично монументално-декоративно изкуство. Скулптурата „Полет“, с автор Цветана Атанасова, сигнализираща подхода към летищния комплекс, е пример за абстрактно художествено произведение, обвързано с устройствената концепция.

Успоредно с това той е свидетелство и за логистичната осигуреност на авиотранспорта в България през 1970-те години.

Летището при с. Щръклево функционира още през 50-те години на XX век първоначално като военно летище.

От момента на откриването му летищния комплекс е важен транспортен възел в Североизточна България и подпомага икономическото развитие на целия регион. Поради този факт Летище Русе е с висока регионална обществена значимост на публично - транспортен център.

Летищния комплекс е бил с предимно обществени функции. Преди преустановяването на гражданските и военни полети летището е изпълнявало и военни функции.

Летище Русе не функционира от 1998 г.

Община Русе заявява намерение за възстановяване на летателните функции и насочване на бъдещи инвестиции към летищната база.

Възможността за възстановяване на летището и пътническите полети са с висока обществена значимост. Бъдеща реконструкция на зоната на летището, както и инвестиционни намерения за обособяването на логистичен и производствен парк в близост биха възстановили водещата роля на обекта в териториално-устройствено отношение. Съществува потенциал за подобряване на транспортната инфраструктура и възможност за възстановяване на основните функции на приемната сграда на аерогарата.

Това обстоятелство е благоприятен фактор както за обновяване на съществуващата приемна сграда така и за адаптирането и социализирането ѝ към нови и актуални тенденции.

Производството започва с подадено в НИНКН Заявление, с вх. № 9100-1044(1)/02.06.2021 г. от Докомомо България – секция към международната неправителствена организация Docomomo International – Международна организация за документиране и опазване на сгради, паметни места и комплекси на Модерното движение.

4. Постъпили възражения:

Възражение срещу започналата процедура е постъпило от Община Русе (писма с вх. № 08-00-786/09.01.2023 г., № 08-00-786/24.03.2023 г. и 08-00-786/07.09.2023 г.), собственик на сградата, съгласно акт за частна общинска собственост № 7448/24.06.2015 г. Община Русе е изразила желанието си за възобновяване на дейностите на летище Русе и моли то да бъде взето предвид при издаването на заповедта за предоставяне на статут на сградата, поради несъвместимостта на предложения статут и режимите за опазване на сградата, като недвижима културна ценност със съвременните изисквания за безопасност и експлоатация на действащо летище.

Възражението е разгледано на заседание на СЕСОНКЦ № 105, състояло се на 28-29.12.2023 г. и 04.01.2024 г., на което присъства представител на Община Русе. На заседанието е взето решение режимите за опазване на обекта и неговата охранителна зона да бъдат променени в раздел IV „Предложение за предоставяне на статут“, т. 2.4. „Предписания за опазване на ЕНКЦ“, по отношение на обекта и в т. 2.5. „Предписания за опазване на охранителната зона на ЕНКЦ“, за Охранителна зона „А“, които представителят на Община Русе приема.

Във връзка с Решението на Съвета, съгласно одобрения от министъра на културата Протокол с рег. № ПР-11/12.02.2024 г., НИНКН внасят окончателни текстови и графични материали по чл. 29, ал. 3 от Наредба № 3 от 10.07.2019 г., с писмо с вх. № 33-00-904/11.03.2024 г.

Заповедта да се впише в Националния публичен регистър на недвижимите културни ценности към Националния институт за недвижимо културно наследство.

Пълният текстови и графичен материал за обекта по т. 1, приложение към настоящата заповед, се съхраняват в Националния документален архив на Националния институт за недвижимо културно наследство. Достъпът до него се осъществява чрез регистъра по чл. 68 от ЗКН към Националния институт за недвижимо културно наследство.

Настоящата заповед да се обнародва в Държавен вестник съгласно чл. 65, ал. 2 от ЗКН.

На основание чл. 72, във връзка с чл. 66 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) заповедта да се събщи по реда на чл. 18а от АПК на Община Русе, с адрес: пл. „Свобода“ № 6, Докомомо България, с адрес: София, ул. „Цар Асен“ № 92 и чрез публикуването ѝ на интернет страницата на Министерство на културата.

Заповедта може да се обжалва по реда на АПК пред Административен съд – София град в едномесечен срок от съобщението за издаването ѝ или в 14-дневен срок от отделните съобщения за издаването ѝ до участвалите в производството.

АРХ. ЧАВДАР ГЕОРГИЕВ
Заместник-министър на културата